Ціна прим. 25 сот.

Należytość pocztową opłacono ryczałtem.

Народня Справа

Український тижневий часопис.

Ч. 2. (15). Львів, дня 20. січня 1929. Рік II.

АДРЕСА: „Народня Справа“, Львів, вул. Боїмів 4. — — — — — — — — Телефон 30—13.

На Щедрий Вечір!

Ой, на Йордані, на бистрій ріці,
Хрестився Христос у ясній воді.
Хрестився Христос та водицею,
Вмивався сріблом та росицею —
На Щедрий Вечір, на Добрий Вечір!

Де капля впала, там цвітка зійшла,
Весела стала левада ціла.
А де впали дві, зійшли лелії,
Зійшли лелії, добрі надії —
На Щедрий Вечір, на Добрий Вечір!

Ой, Йордан ріко, глибока водо
Глибока водо, широке русло!
Ізроси ти нам рідну нивоньку,
Гори й долини, всю Вкраїноньку —
На Щедрий Вечір, на Добрий Вечір!

Ой, проси в Христа щедрого добра,
Та полий добром вкраїнські поля!
То водицею, то росицею,
Хай зародять хліб та сторицею —
На Щедрий Вечір, на Добрий Вечір!

(Написав *Юра Шкрумеляк*).

Українські селяне! Свідомі господарі! Чи кождий з вас передплатив уже свою селянську ґазету „Народню Справу“?

Новими силами...

Минули дні врочистих свят, Різдва Христового і Нового Року. І знову почнуться будні дні праці, почнеться новий рік нових зусиль і старань, нової журби, нових трудів.

У нас є гарний звичай, що на Новий Рік — а подекуди й на Різдво — свої рідні, свояки, приятелі, сусіди і знайомі складають собі посполу сердечні бажання і посипають хату зерном. „Сійся, родися, жито, пшениця“... Такі бажання певно зложив хтось і Вам, любий читачу.

Та навіть мала дитина знає, що одними бажаннями людина не вижиє. Хто заложить руки і ждатиме „щастя і здоровля“, той згине з голоду. Бажання бажаннями, а треба прикласти рук і трудитися, щоби було щастя і здоровля і добра доля.

В різдвянім числі ми писали в одній статті, що нині ніхто не дістає нічого даром, мусить собі все здобути, працею, трудом, витревалістю. Як одна особа так і цілий нарід, бо нарід, то всі разом.

На Новий Рік певно не один з нас зітхнув і подумав собі: „Дай Боже, щоби всім нам було краще жити!...“ То він желав тоді народови, усій рідній стороні...

Та щоби Народови було краще, то нарід мусить старатися, працювати, бо даром не дається. А що нарід — то ми всі, — отже ми всі мусимо працювати і трудитися, щоби було краще народови і кождому з нас Тож берімся то тої праці в користь свою і в добро загалу! Берімся по святочнім відпочинку з новими силами з новою охотою, з новими надіями! Щира, свідома праця дасть нам усе! Щастя, здоровля і добру долю. І усміхнеться наша спільна Мати!

Що чувати в світі?

Посвяточний тиждень зазначився в світовій політиці деякими важними випадками, якими тепер інтересується цілий світ.

Передівсім здивувало всіх те, що

Совітський Союз вислав до Польщі ноту

в справі тривалого мира. В тій ноті пише більшовицький уряд, що незалежно від того, чи мировий пакт Кельоґа буде затверджений парляментами, чи ні, більшовики предкладають Польщі, щоби вона згодилася жити з ними в мирі і згоді після постанов пакту Келльоґа, то значить так, щоби ні Польща з більшовиками ні більшовики з Польщею ніколи не зачіпалися, а всякі спори щоби полагоджували мирно, без війни.

Ми вже писали, що пакт Кельоґа це така умова, яку, підписало багато держав (і Польща і Совітський Союз-більшовики) і якою ті держави зобовязались жити з собою в згоді і ніколи не хапати за зброю. Та крім того, що ту умову цего літа в Парижі підписали міністри ріжних держав, треба ще, щоби цей пакт приймили парляменти і сойми тих держав. Деякі вже приймили (ратифікували) а деякі ще ні. А більшовики власне пишуть, що хотіли з Польщею жити в згоді, так як той пакт наказує, треба би лише підписати такий протокол.

Польських політиків у Варшаві це більшовицьке предложення дуже заскочило і вони довго радилися, що більшовикам на це відповісти. Не лише полякам, але й французам і ще иншим видалося це нагле письмо більшовиків підозрілим. Бо треба знати, що більшовики майже **рівночасно вислали таке письмо до Литви**, а через Литву переказали ще й Естонії і Латвії, чи й вони не підписалиби таку згоду. Литва зараз на те згодилася і відписала, а це ще більше занепокоїло польських політиків, що більшовики забезпечують собі згоду з Литвою і хотять її мати з Польщею, **але за це нічого не згадують про Румунію**, а з нею Польща є все в приязни і в союзі. Отже поляки подумали так: відповісти, що не приймають цего предложення, булоби зле, бо краще з східним сусідом годитися, як мож, а відповісти, що приймають, також булоби не добре, бо обуриласяб Румунія тай ще дехто, що тримає руку з Польщею. Тож польські політики нарешті

відповіли посередині,

що Польща не є від того, щоби підписати таку згоду, тільки просить ще більшовицький уряд, щоби подібне письмо вислав також і до Румунії. І на цім стало, що далі буде, побачимо.

Велика зміна сталася минулого тижня в

Югославії.

Як знаємо, тут не могли дійти між собою до згоди три народи, що мають одну державу: серби, хорвати і словінці. Все були кризи парляменту, кабінету міністрів, ріжні напади і замахи, не мож було завести порядку. Хорвати вже домагалися окремої держави. Тоді югославянському королеви порадив хтось, що добре буде, як він скасує парлямент і всі три народи однаково „візьме в руки“. І король так зробив. В понеділок 7 січня, видав декрет, що

парлямент скасований

утворений новий кабінет міністрів,

скасована конституція,

надана Югославії в 1921 році, а від тепер буде управляти державою лише

король — як диктатор

і його міністри, як урядники. Здавалося спершу, що це задоволить усіх і всі сядуть тихо, та вже за кілька днів розійшлися вісти по світі, що цей поступок короля не поправить відносин у Югославії. Хорвати далі обстоюють при своїм. Вони кажуть, що король, як серб, пустився на хитрощі, щоби здусити хорватів і словінців, але це йому не вдасться. Голова хорватської народної партії пише в одній мадярській ґазеті, що серби відтяли Хорватію від світа, щоби світ не знав, що там діється, але сербські заходи даремні. Не поможе ніяка штука, хорвати мусять вибороти собі свободу.

Читання з історії України.

(Далі)

Як почалася українська держава.

В попереднім числі ми описали звичаї, обичаї та віру наших предків і розказали, що говорить давний переказ про Київ. Тепер напишемо, як то повстала українська держава звана тоді руською.

Можна сказати, що в ті давні часи, коли тільки створилися перші українські племена, не було ще на їхній землі жадної державної влади, то є такої влади, яка обеднювалаб і охороняла усіх, та яка сполукалаби всіх жити одними правами й законами. Як ми вже казали, люде жили собі свобідно по хуторах і малих селах, всі найближчі свояки, один рід в одній селі. Такий рід слухав найстаршого в роді а иншої влади не знав. Щонайвище лучилися два-три села тоді коли треба було оборонитися перед нападом якого ворога, але це обеднання тривало лише так довго, як довго була небезпека.

Та з часом, коли люде осідали стало на землі, будували собі доми і збирали жнива до шпіхлірів, оказувалася чимраз більша потреба, мати якусь постійну охорону перед напастями диких кочовиків зі степу, що часто набігали й руйнували весь доробок осілих людей. Крім того треба було подумати про охорону тих купців, що возили всячину з України в чужі краї і привозили звідтам чужоземні продукти на Русь.

І власне купці перші подумали, що треба мати при собі заодно узброєних людей, щоби оборонятися в дорозі перед розбійниками й степовими ордами, яких тоді повно роїлося по степах полудневої України. Та не тільки в дорозі, але й у Києві, де були головні маґазини (склади) товарів, треба було такої охорони. І так повстало перше військо. А той купець, що мав таке військо, міг заводити вже свої порядки в Києві і в цілім племени, і заводив таки, щоби був лад і спокій та щоби була безпечність перед ворогами й розбишаками. Такі можні люде, що мали узброєних людей при собі, звалися здавен **бояри**, а наймогутніші були **князі** (це значить те саме, що „король“).

Такі князі одні слухали народнього „віча“ а другі не дуже корилися йому, але всі вони прирікали хоронити людей від нападів. Та за це рік річно посилали по цілій землі того племени своїх „мужів“ за податками, бо треба було збирати на удержання війська, на будову укріплення і таке инше.

Отак почалася державна влада і держава. На чолі держави стояв князь зі своїми „мужами-намісниками“ і боярами, та богато значило також „віче“ племени. Спершу кожде племя мало свого князя, то значить, кожде творило окрему державу, але не довго. Київський князь то є начальник держави полян, що перші зорґанізували державну владу, скоро став прилучувати до полянської землі всі инші землі, не тільки українських але й пізніших великоруських племен, так, що небаром в руках київського князя були вже майже всі землі України і деякі сусідські.

Щоби здобути проживок для війська й збогатитися добичею, такі перші князі-купці іноді самі нападали на сусідні держави і нераз зовсім руйнували їх. Історія згадує кілька таких сміливих походів навіть на Царгород, що був тоді столицею старої могутньої грецької держави. Аж пізніше коли український нарід приймив християнську віру і перейняв культурні звичаї старших держав і народів, головно греків, тоді українські князі почали мирне співжиття з сусідами й стали поглиблювати внутрішну будову своєї держави.

Перша державна влада зорґанізувалася в землі полян, то є в Києві, а було це десь з початку VIII (осьмого) століття, отже яких 1200 літ тому взад. Київські князі скоро перестають бути лише купцями й опікунами торговлі, вони стають володарями племени і підбивають собі инші племена так, що вже в IX (девятім) столітті прилучують майже всі племена до київської держави. Вони будують здовж Росі численні городи-кріпости для оборони перед кочовиками зі сходу й полудня. Але й самі нераз нападають аж на Царгород.

Які були перші київські князі, не відомо, бо історію почали на Вкраїні записувати, аж пізніше, в XI. віці, як держава тривала вже з 400 літ. Навіть напевно не знати, якого роду і племени були ті князі чи зі свого рідного, чи з чужого. Дехто думає, що першими князями в Києві були варяги, родом з півночі (з нинішної Норвеґії), їх було богато в війську тих перших купців а що ці варяги були добрі вояки, то гадають, що вони захопили владу в Києві. Та другі історики гадають, що першими князями були таки наші люде, а лише їх намісниками й дорадниками були часто ті варяги. Але якби там небуло, то вже ті наші князі так старалися піднести славу і богацтво Києва та прославити імя свого народу, що годі припустити, щоби вони чулися чужими в київській землі.

Тут згадаємо, що непевно також, звідки взялася наша перша назва „Русь“ і „русичі“ (з того: русини). Одні думають, що ця назва пішла від імени якогось варяжського князя, що власне мав перший княжити в Києві (Рурик), другі, що від назви річки Рось, яка була тоді границею. Дехто думає, що від назви „русявий“, бо наші предки були русяві. Та в кождім разі ця назва є наша стара і рідна. аж коли пізніще присвоїли собі її москалі, ми стали звати себе українцями а рідну землю Україною, бо це назви також дуже давні. Про це ще буде мова далі.

Про перших відомих київських князів розкажемо другим разом.

Цими днями розійшлася цікава вістка, що і Чехословаччина має клопіт, а саме, що

словаки домагаються самостійности

і хотять відірватися від чехів. Словаки, це окремий нарід, але чехи вмовляють в них і в цілий світ, що словаки і чехи мало чим ріжняться і що словаки будуть щасливі лише в спільній державі з чехами. І вже 10 літ жиють словаки під одним дахом з чехами — подібно як хорвати з сербами — але видно, що не дуже їм тепло, бо разураз чути, що словаки таки хотять мати зовсім окрему державу. Недавно арештували чехи в Празі словацького посла Туку, якого підозрівають, що він організував повстання проти чехів і хотів звільнити Словаччину від чехів.

Щож чувати довкруги нас, і що чувати

в Польщі?

З Варшави доходять якісь вісти про деякі зміни в польських міністерствах та про те, що небаром майже всіх старостів замінять військовими людьми, офіцирами.

В вівторок 15. січня зібрався польський сойм на нову сесію, щоби далі клепати буджет, податки і инші такі справи.

В середу 9. січня зїхалися у Львові всі воєводи з Східної Галичини і з Волині, иншими словами: тих воєвідств, що в них живуть українці. Польські ґазети пишуть, що воєводи радили над справами „національних меншостей“, отже ніби й про нас говорили і про жидів, бо нас зачисляють до „меншостей“. Але що говорили, то ще не знати, тай не дуже нам до того цікаво.

В далекім світі далі неспокої, революції, повстання.

В Японії

вислідили якусь політичну змову, що мала завести там комуну. Богато підозрілих арештували.

В Еквадорі

републиці пол. Америки, повстали індіяне, зорґанізували собі військо і воюють з державною армією.

В Новій Ґвінеї

острові на північ від Австралії, що належить до Англії, збунтувалося тамошнє населення, зване папуаси, проти англійців і вимордувало вже богато англійських урядників. Спалили кілька міст. Про „папуасів“ може дехто з вас ще й не чув. Це на пів дикий нарід, який одначе вже зрозумів, що то є своя воля і своє право і розправляється з тими, що його того права позбавляють. Все на світі змагає до свободи і незалежности.

В Афганістані

король Аманула далі в небезпеці, окружений повстанцями. Він уже обіцяє, що відкличе всі нові декрети, аби йому лише дали спокій. Його жінка, Сурая, вже втікла з Кабулю літаком до Европи.

Є поголоски, що король вже зрікся престолу.

Чанґ Гі Лянґ розстріляв Як Кі Танґа.

Ці імена виглядають на жарт, але це правдива подія. Лянґ це начальник північного Китаю, який полудневі китайські націоналісти взяли під свою владу, а Танґ, це ґенерал що тримав з японцями і не хотів узнати народного китайського уряду. За це його і ще двох ґенералів розстріляли.

Будуть нові податки.

Польща потребує на цей рік 2 міліярди 810 міліонів зол., щоби покрити видатки на військо, поліцію, урядників і т. д. Стільки грошей мусить польський уряд зібрати з податків безпосередних і посередних, бо инших доходів польська держава майже не має. Про посередні податки й говорити не треба. Їх підвищує держава стало, але це, так сказати, уходить уваги. Чи то підвищуть ціну на сіль, цукор, горівку чи вуголь — усе те є підвижка посередного податку. І всі його платять, купуючи ті продукти.

Але самі посередні податки не вистарчають. Тому польський уряд постановив підвищити і безпосередні податки і завести нові. Вже весною минулого року уряд прийшов був перед сойм з проектами підвищення ґрунтового податку та заведення нових податків — маєткового і домового (від селянських будинків). Але тоді сойм ті проекти навіть не відослав до комісії, а відкинув їх таки на першім засіданню. Проти тих податків голосували тоді всі крім послів з одинки.

Але польський уряд не дав за виграну. І ось тому 2 місяці уряд знов вніс проекти нових податків. Тим разом польські соціялісти, Пяст і вшехполяки голосували разом з одинкою за тим, щоби ці проекти відіслати до комісії. Українські, білоруські і польські селянські посли голосували за тим, щоби ці проекти зразу відкинути, але вони осталися в меншости.

Уряд предложив 4 податкові проекти.

1) Проект підвисшити ґрунтовий податок.

2) Завести новий податок маєтковий.

3) Підвисшити податок від льокалів і 4) обнижити промисловий податок від торговельних оборотів.

Як бачимо, уряд пропонує підвисшити податок ґрунтовий і рівночасно обнижити податок, який платять торговці.

Нас обходить найбільше ґрунтовий податок, бо серед українського народа на 100 людей є 85 хліборобів. Польский уряд пропонує підвищення ґрунтового податку на 100 процент, то є вдвоє. Але це ще не всьо. Крім того є ще додатки до ґрунтового податку, всякі громадські, повітові, дорогові і шкільні податки. Отже уряд пропонує, щоби ті всі податки виносили 150 процент ґрунтового податку. Значить, хто платить напр. 50 зол. ґрунтового податку (державного) той платитиме ще 75 зол. додатків (податків) комунальних).

У виїмкових випадках міністри внутрішних справ і скарбу малиби право позволити підвищити додатки навіть до 200 процент.

Такі є проекти уряду. Тепер зачне над ними радити соймова скарбова комісія, а потому сойм. Може ще дещо дасться в соймі змінити. Але можна вже нині сказати, що ґрунтовий податок підвищуть. Бо „одинка“, вшехполяки й соціялісти вже на те погодилися, а вони разом мають в соймі більшість.

Д. Паліїв.

Пояснюйте всім, яку користь може мати той, хто передплачує „Народню Справу“.

Криваві події в Батятичах

Сальва поліції. 3 особи вбиті, кілька ранених.

Під такими наголовками пишуть польські ґазети про випадки в Батятичах коло Жовкви.

Польська Аґенція Телеґрафічна (ПАТ) пише про це так:

„Від кількох днів селяне села Батятичі (пов. Жовква) старалися нападами і перевертанням фірманок перешкодити мешканцям сусідних сіл в перевозі дерева з поблизьких лісів до тартаку в Камінці Струмиловій. Мимо осторог старости так безпосередних як і посередних як і посередних через війта і місцевого пароха і мимо арештовання кількох провідників, 11-го січня о год. 4·15 по полудни дійшло в тім селі знову до нападів на тих, шо звозили дерево і на поліціянтів, висланих для їх оборони. Тому, що постерункових заатакували камінням і тому, що на зазив уступитися, не було послуху, віддано стріл у повітря, а коли і це не помогло, поліція ужила зброї проти нападаючих і дала одну сальву. В наслідок сальви впали три особи вбиті, а **кілька ранених.** Потім усі розійшлися домів, беручи з собою ранених і вбитих. На місце приїхав староста з Жовкви і слідча комісія“.

Польські ґазети пишуть далі, що поліція вжила зброї, бо була окружена і мусіла боронити себе і тих поліціянтів, що провадили фірманки з деревом, а на них посипався град каміння.

За звоження дерева платила фірма по 11 зол. від воза. Село зажадало по 18. Фірма згодилася лише на 12, але селяне Батятич на це не згодилися. Тоді фірма замовила підводи в сусідних селах і вони почали возити дерево. Але селяне Батятич нападали на них і били, так само нападали на поліціянтів, що йшли за підводами.

Так описує ці криваві події Польська Аґенція й польські ґазети.

Один з ранених селян зараз умер, так що в неділю був у Батятичах сумний і страшний похорон чотирох селян.

Страйк лісових робітників в Перегінську.

В перегінських лісах, що їх експльоатує фірма Ф. Й. Ґлезінгера вибух великий страйк лісових робітників, що рекрутуються майже виключно з доокoличних селян.

Фірма, щоби зломити страйк, розіслала по цілім краю своїх аґентів, які вербують нових робітників. Тим новим робітникам аґенти нічого не згадують, що в Перегінську страйк та що вони мають допомогти зломити страйк місцевих робітників.

Тому свідоміщі громадяне повинні перестерігати лісових робітників, щоби не лакомитися на хвилевий зарібок та не помагали ломити страйку їх товаришів та ще більше не загострювали спору.

Це тим більше вказане, що підчас лісових страйків дуже часто приходить до бійок з страйкуючими робітниками та до проливу крови.

Перегінський страйк, як нас повідомляють, вибух через те, що фірма дуже визискувала робітників.

Четверо жнив за один рік.

Південний Китай є тою щасливою країною, що до року збирає чотири врожаї. Інакше китайська земля не виживила би так густо заселеної людности, як це є в Китаю, де місцями на квадратовий кільометр (175 морґів землі) живе до 1500 осіб, або по 10 осіб на одному морґови.

В південному Китаю так виглядає сільська господарка: в квітни висівають розсаду рижу; в травни її розсаджують на городи і, як прийметься, заливають на кілька тижднів водою. Пізніще підливають розрідженими людськими відходами та ще раз заливають водою аж до жнив. Перші жнива в червні. По цих жнивах орють, чи краще перекопують землю та пересаджують нову розсаду, виплекану на розсаднику. В жовтни і цей другий риж вже зібраний та поле засівають бобом або засаджують иншою городовиною, яка дозріває в лютім. Тоді поле засівають на зелений погній або на пашу.

А коли поле зимує — спитаєте? В південнім Китаю нема зими Зиму має лише північний, холоднійщий Китай. Але і там збирають два врожаї.

Щедрівка.

Гой ти, пане господарю,
В тебе в дворі, як у раю:
В тебе воли полові́ї,
В тебе плуги золотії,
В тебе двори все кедрові
В тебе столи калинові,
На них скати все лянниї,
На них блюда циновиї.

Гой ти, пане господарю,
В тебе в поли, як у раю:
В тебе лани як загаї,
В тебе хліби як Дунаї,
На них жита як жир ситі,
А пшениця як столиця;
В тебе вівси жубровії,
І ячмені золотії.

Гой ти, пане господарю,
В тебе в колі, як у раю:
В тебе коні все турецькі,
В тебе строї все стрілецькі,
В тебе воли як стодоли,
А корови як бороги,
В тебе вівці гори вкрили,
В горах зруба без рахуби.

Гой ти, пане господарю,
В тебе в скринях, як у раю:
В тебе скрині ковані́ї,
В них червоні не бранії;
В тебе шуби соболеві,
Горностаї коралеві,
А жупани як у пана,
А контуші всі в кожусі.

Гой ти, пане господарю,
Щасть ти, Боже, із Йорданом,
З усім домом, з усім двором,
І з твоєю дружиною,
І з твоєю челядкою,
І з синами соколами,
І з дочками, як чічками.

Лист селян зі Соколівки.

Про напасть ґазети „Сельроб“ на „Народню Справу“ ми писали вже в 13 числі в статі „Пускають блахмана“. Тепер друкуємо лист селян, читачів „Н. Справи“ з Соколівки, в цій самій справі:

„Селянинови з „Сельроба“ ч. 85. „С. І.“ з Равщини, який помістив на 2 стр. „Сельробу“ допис про „Народню Справу“.

Чи він читав цей свій допис, а радше лайку на народних робітників з „Народної Справи“, яку він дав помістити в „Сельробі“? Думаємо що так! Отже, чи він бачив в цім самім часописі на право допис: „До наших передплатників“, де „Сельроб“ просить о передплати, бо буде доходити „инакше“. Тому ми позволимо собі спитати цего дописувача С. І. з Равщини: куди ідуть гроші з передплати „Сельроба“? Чи на те, щоб сіяти незгоду? та роздор? Цему дописувачеви ще не дивуємося, але редакторови „Сельроба“ навіть дуже, що таку нібито „любов до ближних“ в своїй рептильці „Сельроб“ сіє! Чи не краще булоб на цім місци помістити про кооперацію, про просвіту серед селянства, коли вже так хочеться писати; але не гавкати, не трубіти, та не кричати на свідомих народніх селянських робітників, які задармо, так як і Ви, дати часопису не можуть, а що відчули долю і недолю селянства, тому почали видавати „Народню Справу“ для поширення друкованого слова між піродом, щоби усвідомлювати нарід і поучувати в хазяйстві, ветеринарії, домашному господарстві і так далі, а не лаяти когось, як це вміє „Сельроб“, а з передплати, як цей саме селянин С. І. зазначив, „Нар. Справа“ виплачує допомогу. Отже вразі упадку худобини бідному селянинови „Народня Справа“ дає запомогу. А деж ідуть гроші з передплати „Сельроба“? „Народня Справа“ дає передплатникови 120 зл. в разі загибелі худоби, а кількож дає „Сельроб“? А щеж передплатник „Народньої Справи“ має добру і цікаву щиро народню часопись, а не рептильку, що вміє лише кусати.

Постараємося відповісти на нерозумні закиди С. І.:

Так само і статут обезпечення худоби від загибелі передбачує, що обезпечуєся рогату худобу висше 2 (двох) років длятого, що на молоді штуки низше двох років, часто є зараза, тому „Народня Справа“ застановилася, щоб не обманити своїх передплатників, а зазначила, за які випадки і за яку худобу буде виплачувати запомогу! І що обіцяла, те дотримує. І загал нашого селянства добре розуміє вагу цінного часопису „Народня Справа“ і радо її передплачує! „Народня Справа“ зовсім по правді поступає і боронить убоге селянство; бо чиж цему, що має одну (1) штуку, має бути ця сама оплата передплати, як тому, що має 6—20 штук? Тажні, тому цей, що має більше штук, нехай передплатить собі два числа і нехай ще й заплатить бідному, який не є в силі сам стягнутися, а в разі нещастя, то і цему „Народня Справа“ стане в допомозі! Діло дуже благородне!

Муситьсяж мати певний документ, зглядно посвідку, про загинувшу штуку худоби, бо якби цего не було, то перший ліпший писака (от хочби С. І. з Равщини) написав би, що в цего а цего згинула корова, і редакція не впевнившись, чи це правда, вислалаб нагороду, а тоді „Сельроб“ скакавби з радости, що „Народня Справа“ шастає грішми. Та який то бувби порядок?

Що до адрес в „Дністрі“, то позволимо спитатися Вас, селянине С. І.: до якого пішли товариства? До свогож ріднього, як брат до сестри! Тому судимо, що Ви не знаєте хіба нічо більше писати, а „Сельроб“ не має нічо кращого містити, то бодай лайку! Радимо вам, добродію С. І., напишіть, як у вашому селі розвивається кооперація, та як іде освітна праця!

Написалиб ми Вам дещо більше, але „Народня Справа“ має важніші справи до поміщення!!!

Виж, українські селяне, щиро горніться, та висилайте передплату на „Народню Справу“, бо тільки вона стане Вам в допомозі! З лайками у „Сельробі“ ми не числимося і радимо Редакторові „Сельроба“ писати дещо иньше, або краще іти перше навчитися, що писати!!!

Слідують підписи громадян Соколівки, золочівськ. пов.

——

Пригадуємо

коротенько умови передплати „Народньої Справи“ і одержання запомоги:

1. Передплата на „Народню Справу“ виносить 1 зол. місячно. Хто до 31. січня пришле передплату на цілий рік (12 з.), дістане даром великий календар, а хто пришле піврічну передплату (6 з.), дістане даром цікаву книжку.
2. Запомогу 120 золотих одержує той передплатник, котрому згинула штука рогатої худобини, принайменша 2-річна, — але тоді, коли він в день випадку був уже один місяць передплатником і коли вона була в нього найменше 14 днів.
3. Передплатником числиться кождий від того дня, коли вислав передплату.
4. Хто перерве передплату, той мусить зачинати з початку. Тому треба завжди висилати нову, заки скінчиться попередна. Найліпше посилати відразу на 3 місяці (3 з.) а ще краще на пів року (6 зол.).

20 запомог по 120 золотих!

Кому виплатили ми двайцяту запомогу?

20) Миколі Романишинови, господареви в Дашаві пов. Стрий, згинула корова дня 2-го січня, а передплату (2·50) вислав 20 го листопада і 31-го грудня відновив її на цілий рік (12 зол.). Тому признаємо йому допомогу 120 зол.

УВАГА! До п. Василя Яцишина С. Василя в Велдіжи: Ми справді помилилися в даті висилки передплати о 6 днів, бо друга передплата була висланн не 17-го але 11-го грудня, але це не зміняє річи, бо передплата була таки перервана від 16-го листопада, тому запомоги виплатити вам не можемо. Посвідки вислання передплати вам відсилаємо і пишемо лист до мужа довіря.

Перестерігаємо!

Виявилося, що з поміж виплачених нами дотепер допомог, при двох допомогах нас обманено. В одному випадку господар подав, що його корова згинула, предложив посвідку від громади і ми виплатили йому 120 зол. Тим часом виявилося, що її побила була друга корова, вона трохи хорувала, але в кінці видужала і жиє!

В другім випадку селянин мав дуже стару корову і ніхто її не хотів купити. Жиди давали за неї 70 зол. Тоді він взявся на спосіб: корову зарізав, а нас повідомив, що вона задавилася і він її мусів дорізати.

Про ці два шахрайства донесли нам наші Передплатники, сусіди обох господарів. Ми дали оба випадки перевірити і коли обман потвердиться, то зажадаємо від обманців не лише звороту допомоги але і заплачення по 100 зол. на „Рідну Школу“. Як вони на це не згодяться, то справу віддамо прокураторії за обман, а тоді всі обманці разом з громадським урядом і оглядачем худоби попадуть на кілька місяців до Іванової хати. Як вислідимо, що ці шахрайства правдиві, то зараз виявимо імена тих несовісних людей в ґазеті, їм на вічний сором, а другим на осторогу.

Повідомляючи про це наших Передплатників і перестерігаємо, щоби не пробували подібних штучок, бо це дуже небезпечно.

Рівночасно для забезпеки перед дальшими обманствами, на будуче будемо найперше оголошувати нові випадки в ґазеті, а виплачувати допомоги будемо аж по двох тижнях.

Шановних Передплатників просимо, щоби і на будуче сейчас повідомляли нас, як би хтось несправедливо жадав допомоги. Бо їх виплачуємо ми не з инших грошей, а з грошей наших передплатників і хто обманює „Народню Справу“, той обманює і кривдить та пошкоджує кождого передплатника.

Подяка.

Отсим складаю Хвальній Редакції „Народної Справи“ щиру подяку за прислану мені запомогу 120 зол. через руки мужа довіря, Вол. Старикова дня 3-го січня. Бажаю цій ґазеті щирого розвитку і взиваю всіх братів селян передплачувати її бо це справді велика поміч для селянина в нещастю. З поважанням:

Теодор Подольський
с. Собка
в Дарахові.

Листи до Редакції.

...„Прийміть від нас, які походимо від давної української шляхти, щире желання „Народній Справі“, яка є щиро-селянською українською ґазетою; желаємо хвальній редакції щонайменше 100 тисяч передплатників, а хв Редакції та Ів. Сорокатому желаємо щастя і здоровля, щоби довго могли просвічати і потішати українських селян та вести їх до кращої долі. В доказ любови ми всі посилаємо передплату на рік 1929, а є нас 34.—і кличемо всіх свідомих українських селян піти нашими слідами та передплатити собі „Народню Справу“, яка добре знає потреби рідного народу“. Слідують підписи селян з Березова Нижнього.

Подібні листи одержали ми від селян з. Самбірщини і з Турчанщини. Цікавий лист пише один свідомий селянин з Турчанщини. Він жалується, що селян Турчанщини, тай подекуди Самбірщини, баламутять тепер чужі, неприязні нам люде тим робом, що підходять до шляхтичів і стараються переконати їх, що вони, як потомки давної шляхти, повинні чутися поляками та ходити до костела, бо української шляхти не було. Дописувач нарікає, що деякі таки даються намовити і зачинають забувати свій нарід і свою віру, та просить нас, щоби ми написали усвідомлюючу статтю про потомків української шляхти. Ми в найблищому часі напишемо довшу статтю про це, але вже тепер скажемо коротко так:

Як давна українська шляхта, так і тепер її нащадки є з крови і кости українцями і малиби непростимий гріх як би відриклися від свого рідного народу.

Не треба вірити нікому, що українці не мали своєї шляхти. Шляхту свою мали і українці і нині селяне в таких селах, як Березів нижний, вижний, майже у всіх селах в Самбірщині й в Турчанщині в таких як Ільник, Комарники, Кульчиці, Висоцко вижне, Мохнате, Матків, Лосинець, Явора тай инші, є потомками давної української шляхти.

Та тепер затерлася ріжниця між шляхтою і прочим громадянством, в новітних часах люде прийшли до свідомости, що кожда людина є однакова, кожда має однакову гідність і заслугує на однакову пошану. Та потомки шляхти можуть бути горді на це, що їх предки колись відважно обороняли рідного народу й віри. Згадаймо лише гетьмана Сагайдачного, що походив з самбірської шляхти, а також Богдана Хмельницького, що теж був з української шляхти. Вони оба зі славним запорожським козацтвом боронили не тільки шляхти, але й цілого українського народу перед ворогами, чим сами зазначили, що своє походження й упривілейоване становище повинна рідна шляхта використовувати для добра і щастя всего народу. Тимбільше нині, коли потомки давної шляхти не ріжняться ні правами, ні матеріяльним станом від загалу українського селянства, не повинні вони датися звести на злу дорогу але усвідомляти себе, щоби спільно доходити до кращого добра цілого українського народу. Українські покоління давної шляхти повинні стати найсвідомійшими людьми і вірно служити свойому народови, а тоді діждуться глибокої пошани від цілого народу, так як діждалися її взагалі всі щирі народні діячі. Такої щирої духової „шляхти“,

що всім дає примір, як працювати для добра народу, здалосяб нам якнайбільше. І таким „шляхтичем“ може нині стати кождий, хто жертвується для народу. А між ними повинні знайтися і ви всі, потомки укр. шляхти. Своєю працею для загалу найкраще вшануєте память своїх лицарських прадідів. А як зрадите свій нарід, то вкриєте її ганьбою, а це не сміє статися! Тому всі будьте щирими патріотами, свідомими синами українського народу!

ДОПИСИ.

Кооперативні курси в Сарнах на Поліссі. Перші кооперативні курси на Поліссі розпочалися 2 листопада. Курсантів було 27, але на жаль з сіл — лише 9. Чинною в повіті є лише 1 укр. кооператива в с. Рудні. 15. XI. відбулося закінчення курсів і іспити. Треба зазначити, що на лекціях інструктора п. Стефанського був постійно присутній умундурований поліціянт.

В тяжких умовах проходили ці перші курси в Сарнах. Причини: несвідомість населення, постійний страх (залякання), і брак свідомості своїх завдань інтеліґенції.

Але не дивлячись на те, користи від курсів цих величезні. Ті, що покінчили їх, зі здобутими знаннями розійшлись на села і вже помітне оживлення. Засновано кілька кооператив. Булоб бажаним, щоб Союз Кооператив такі курси в Сарнах повторив.

С. В—ий.

Схаменіться, Озденижці! (с. Озденіж, Луцького пов.). Не все те золото, що блищить — кажуть люде, так і наше село. З боку подивитись — воно має ніби вигляд гарний: з садків виглядають гарні селянські будинки, а найбільше село красить церква, простора велика. А поза тим — нічого доброго. На кожному кроці панує страшна темрява. Давно заложена філія „Просвіти“ від кількох років завмерла, хоч в селі є кілька національно-свідомих людей.

Поза 2—3 селянами ніхто укр. часописів в селі не передплачує, книжок не читає, хіба що сельробівські шпаргалки, які даром непрошено надсилають на кілька адрес. Притягаючим осередком села є коршма-пивярня, в якій вічно кипить як в кітлі. Щоби більше принадити, господар пивярні часто влаштовує забави з музикою і танцями і запрацьований селянський гріш сюди пливе, мов на яке добре діло. А молодь в селі — зжалься Боже! У хлопців лише й думка, як би то у батька стягнути пуд збіжжа, щоби в неділю було з чим зайти до пивярні на пиво. Лише в церкві ще деяке заспокоєння мають ті наші селяне, що не кохаються в піятиці. Під орудою диякона о. Петращука співає гарно хор і за щиру працю на цьому о. дияконові належиться подяка. Маємо надію, що і наш пан-отець Червінський зрозуміє той великий національний рух, який в побідному поході поширюється по наших селах і захоплює теж і церкву, та звільнить її від московського намулу і незабаром всю Службу Божу буде правити нашою рідною мовою.

А ви селяне, хлопці та дівчата, нарешті схаменіться! Чи-ж не сором вам? Наше село находиться ближче від міста, то повинно ще иншим приклад давати. Замість безпутньої піятики або байдужности, як дотепер, беріться за культурно-освітню і кооперативну працю. Беріть приклад з инших кращих сіл, де вже давно є „Просвіти“, кооперативи та українізовані церкви. Бож сором нашому селу, коли ми й далі будемо плентатись в хвості та будемо цікавитись лише своїми шлунками. Всі в Просвіту й кооперацію, бо тільки через них виборемо собі впертою працею краще завтра! ...Праця єдина в недолі нас вирве, нумо-ж до праці братий!

Місцевий.

Лемківщина оживає. Село Мисцова на Лемківщині повіту Коросняньского збудилось зі сну і починає жити новим життям. Перед війною було так, що всі молодші мущини виїжджали до Америки на зарібки а лишались тільки жінки з дітьми та знемощілі старці. З Америки приходили доляри, жінки мало дбали за господарство тільки купували за прислані їм гроші готові середники поживи в жидів і пиячили. Не диво тому, що в селі були дві коршми і в обох поводилося коршмарям добре. Для того тих досить значних сум грошей, які присилано з Америки, не було знати в селі. Хати були курні, нужденні, часто видко було пяні жінки.

По розпаді Австрії вигнали коршмарів зі села і від того часу нема в селі коршем. Люди відвикли від горівки і нині не видно в селі пяного чоловіка. За те майже кожда хата є з комином, а деякі криті бляхою. Господарюють краще і мало хто вже купує продукти. В 1926 р. заложено в селі кооперативу, котра дуже гарно розвивається, має власний дім і в короткім часі приступить до будови тартаку та млина. Господарка була дуже утруднена з причини роздроблення ґрунтів. За радою свідоміших одиниць внесено просьбу о комасацію ґрунтів і від 1926 р. працюють в селі інжинери, а в слідуючім році сподіємося укінчення комасаційних робіт. Приступлено також до реґуляції ріки та меліорації підмоклих ґрунтів.

Великою перешкодою в розвою села був брак получення зі світом, бо дорога переходила чотири рази через ріку і густо-часто годі було зі села виїхати. Постановлено і ту перешкоду усунути через будову гостинця. Роботи вже почалися. Є в селі також велика сикавка і огнева сторожа. Маємо рівнож шкілку овочевих дерев, котру веде управитель тут. школи, П. Ґайда. Шкілка має понад 1000 гарних деревець, а кромі цего селяне спроваджують що року споро деревець.

Відбуваються курси кооперативні, курси для неграмотних і виставляються що року представлення. Додати треба, що на цілу околицю одинока Мисцова лишилась всеціло при українсько-кат. церкві і не перейшла на варшавське „православє“.

Одиноким злом в селі є, що частина молоді правдоподібно з несвідомости далась втягнути в „Сель-роби“. Є одначе надія, що ті збаламучені одиниці зрозуміють скоро, що вони на недобрій дорозі і замість часопису „Сель-Роб“, який крім низької лайки нічого їм не дає, завитає до них „Народня Справа“ і покаже їм дорогу до добробуту на нових скомасованих кольоніях. А варто, щоби за Мисцовою йшли другі села Лемківщини та усвідомляли себе, хто вони.

С.

Який буде 1929 рік?

Що віщують ворожбити?

Астрольоґ (такий, що читає зі звізд) Абель, француз каже, що новий рік діждеться кількох великих винаходів, дуже корисних для людського роду. І так мають найти дуже добрий лік проти сухіт і ратунковий парасоль для летунів (такий парасоль вже мали видумати в Америці).

Між Німеччиною і Францією будуть далі наладжуватися мирні відносини, каже Абель, а в самій Німеччині буде далі розвиватися промисл і добробут.

Натомість Анґлії віщує Абель тяжкі часи. Вона матиме великанську корабельну і небувалу досі копальняну катастрофу, а в Індіях вибухнуть великі заворушення.

В Совітськім Союзі настане зміна державного устрою, але мирним способом.

Майже то само віщують німецькі астрольоґи. Лише для Совітів (большовиків) віщує він революцію та їх упадок, і каже, що на їх місце прийде монархія (цар).

Американські віщуни предсказують смерть богатьом визначним людям, як славному летунови Лінберґови, богатирови Рокфелерови та славному старенькому винахідчикови Едізонови.

Далі віщують вони нові завалення камяниць та лет літака — ракети зі землі до місяця.

Поживемо — побачимо.

Посилайте датки на Всенародній Дар Українським Інвалідам на адресу: „Українське Товариство Допомоги Інвалідам“ у Львові, вул. Руська ч. 3. II.

—о—

НОВИНКИ

◆◆ **ВІДНОВЛЯЙТЕ ПЕРЕДПЛАТУ!** Всім, що по Новому Році не відновили передплати, зі слідуючим числом здержимо висилку „Народньої Справи“. Звертаємо увагу Шановним Читачам, що хто перериває передплату хочби лише на оден день, тратить на цілий місяць право до допомоги.

Передплатникам, що посилають піврічну передплату, на місце дотепрішньої господарської книжки, яка вже розійшлася, висилаємо другу подібну повчаючу книжку.

◆◆ **Календар.** Календаря на тиждень вже не будемо друкувати в новинках, бо кождий передплатник одержав „Стінний Календар Народньої Справи“. Там є також і всі зміни місяця.

Як нарід приповідає.

— Як у Пилипівку мороз тріщить, то у Петрівку сонце жарить.

— Збираються колядувати, а то вже й щедрувати пора!

— Чия хата — того правда.

— Хто платить — той кричить.

— Як погідний Новий Рік — то буде урожайний рік. Як дощ, болото, сировиця, не буде хліба, лише мітлиця.

— Як господиня на Йордан ляже спати, то виляже їй лен і не схоче встати.

◆◆ **Відповіди і поради.** Від тепер всякі відповіди і поради будемо містити дрібним друком під написом „Почта“ (з образком).

◆◆ **Залічниче нещастя в Руданцях.** В суботу, неділю й понеділок шаліла над цілою Галичиною страшна сніговія. Сніги засипали залізничі дороги, так що всі поїзди поспізнювалися, а деякі застрягли в снігу. В наслідок сніговії в понеділок наїхав під Руданцями (24 км. від Львова) особовий поїзд на товаровий. Розбилися два ваґони, одна особа вбита (кондуктор Бідний), кільканацять ранених.

◆◆ **Убивство в Братківцях.** В Братківцях коло Станиславова вбили Івана Логина. За це арештували Івана Федора, Василя Федора і Ів. Королюка.

◆◆ **Нещастя в Монастирисках.** Шестилітний синок В. Плаксія, гаєвого в Монастирисках, Василько, бавився стрільбою батька. Стрільба була набита і вистрілила та трафила 5 літного Івася. Хлопець умер.

◆◆ **Випадки на залізниці.** З минулого вівтірка на середу недалеко Медики під Перемишлем вискочило з шин 5 ваґонів. — Подібне нещастя трапилося в Лодзі, при чім тяжко поранило машиніста. Причиною нещастя було це, що зле наставлено зворотниці.

◆◆ **Вовки в Стрию.** На цвинтарі в Стрию бачили люде вовків. Вовки пожерли на передмістю Новий Світ пару коней. Також з инших околиць Підкарпаття пишуть нам, що голодні вовки заходять стадами в села і поривають худобу.

◆◆ **Розбої на Волині.** В околицях Луцька і Ковля повторюються часто напади узброєних людей на купців і навіть на селян. Пошукування за напасниками досі безуспішні.

◆◆ **Труп дитини в ріці.** В Верешиці знайшли люде близько Залізся трупа маленької дитини, надїдженої рибами. Поліція шукає несумлінної мами, що втопила дитину.

◆◆ **Самогубство ученика.** В Винниках коло Львова застрілився ученик шестої кляси ґімн. Й. Мілявский тому, що його батько, залізничий робітник, не міг його далі посилати до ґімназії.

◆◆ **Стан озимини добрий.** Державне обрахункове бюро повідомляє, що стан озимини в цілій Польщі добрий. Жито трохи ліпше як пшениця, хоч і вона всюди добре закорінилася.

◆◆ **Як лікувати відмороження.** Найліпше не допустити до відмороження. Тому ноги, руки і вуха треба держати тепло і сухо. Ніс, що також наражений на скоре відмороження, треба частійше натирати та перед виходом з дому насмарувати чистою вазелиною або яким небудь домашним товщем. Легко відморожені вуха, ноги, руки треба на день натирати вазелиною а вечером кілька разів купати в дуже теплій воді. До води треба докинути трохи дубової кори, або дрібку чистої соди, купленої в аптеці. По купелі треба відморожене тіло сильно натерти чистим етелевим альколем (продають в аптеці) та на ніч прикласти мокру шмату, политу ще кількома каплями альконолю. Коли на відмороженім місци появляться вже міхурці, то це доказує, що відмороження є тяжке і грізне і тоді треба піти до лікаря.

◆◆ **Риж на лікарство.** Довідуємося, що скоро мають заказати продажу рижу. Риж можна буде купувати лише на лікарські рецепти для недужих. Через заказ хоче Польща зменшити довіз рижу, якого що річно спроваджується за 15 міліонів золотих, а на його місце збільшити споживття крупів.

◆◆ **Шануймо себе.** Нам пишуть: адвокат д-р Генрик Найберґер у Львові, вул. Подлевського ч. 4. і фірма М. Віхтерле, фабрика машин господарських в Простейові не розуміють по українськи і тому зажадали в спорі до ч. чин. Од. I. в379/28 перед Окружним Судом в Стрию, аби їм предложено польський перевід відповіди на позов, внесеної по українськи.

Звертаємо увагу наших селян, що є досить богато українських адвокатів і вони не повинні йти до таких панів що не розуміють їх мови, бо наслідком непорозуміння може справа піти зле.

Також підносимо, що фірма Віхтерле, котра торгує господарськими машинами, засипує наших селян своїми аґентами. Дуже небезпечно купувати у фірми та у її аґентів, що не хочуть розуміти нашої мови, бо потім виходять з причини непорозуміння ріжні процеси і люди тільки наражуються на кошти процесу.

Є на те свої фірми, що добре селянина зрозуміють і його не оциганять.

З БЛИЗЬКОГО И ДАЛЕК. СВІТУ.

◆◆ **Вбивство на вічу.** В Цеханові було віче жидівської партії „Поалей Сіон“. Один з господарів віча пробив ножем якогось Єґера, що хотів розбити віче. Єґер умер.

◆◆ **Злодії та горлорізи на відпусті.** Таке лучилося перед двома місяцями у Варшаві. Там один купець продав за 135 тисяч долярів камяницю і переховував ці гроші в себе дома, в касі. Про це дізналися злодії та взялися на таку штуку, щоби дістатися до тих грошей. Один з них познайомився зі служницею купця і зачав її сватати. Остаточно визначено на один вечір святочні заручини в домі самого купця, що на той день був виїхав з Варшави. В заручинах взяла участь

ціла розбійницька шайка. Найперше бавилися, пізніше задусили панну наречену та взялися до каси. Але їх сполошили, а по кількох днях всіх їх виловила поліція. Показалося, що нареченим замордованої служниці був славний варшавський бандит і горлоріз Гіпек. Поліція з дива не могла вийти, бо всі знали, що Гіпека недавно засуджено за рабунки і вбийства на доживотну тюрму. Тепер виявилося, що дирекція тюрми пустила його був на відпустку для поратовання здоровля. А він, замість ратувати своє здоровля, другим відбирав життя та гроші!

◆◆ **Пів міліона людей захорувало.** В Берліні півміліона людей хоруе на ґрипу (перестуду). Значить кождий осьмий мешканець лежить хорий. Всі шпиталі переповнені — лікарі не можуть дати собі ради.

Недавно така сама пошесть шаліла в Америці, де хорувало кілька міліонів людей і богато померло.

◆◆ **Як корабель дзьобає.** Німецький корабель „Френе" зачепив недавно нехотячи своїм дзьобом (передом) польську рибацьку лодку „Бур", що плила по морі недалеко Данціґа. Лодка пішла на дно. На лодці були 4 рибаки, один згинув, а три вратовані. Лодка була вартости 20 тисяч золотих.

◆◆ **Витинає трикутники.** В Вроцлаві є якийсь чоловік, що заходить людей ззаду і витинає їм в убранню трикутні діри. Недавно подіравив він так плащі й сурдути кільканацятьом жінкам і мужчинам. Це певно хтось не сповна розуму.

◆◆ **Повішені на телеграфі.** В Мексику розстріляли 11 бандитів, які нападали на поїзди й рабували. Їх розстріляли а потім трупів повісили здовж залізниці на стовпах, на пострах другим бандитам, яких там повно.

◆◆ **Смерть Миколая Миколаєвича.** Російський князь Миколай Миколаєвич, стрий бувшого царя Миколи II, вмер минулого тижня в одній місцевости полудневої Франції.

◆◆ **Операція льва.** В однім великім цирку у Франції лев кинувся на чоловіка і хотів його роздерти, Чоловік стрілив до льва і куля застрягла в боці звіра. Прикликали ветеринаря і цей виймив кулю з льва, але і доктора поранив при тім лев пазурями. За це властитель цирку мусів виплатити ветеринареви не лише за роботу але і за біль. Виплатив йому 7500 франків (около 4000 золотих).

◆◆ **Приписова зима.** В цілій Европі впали величезні сніги, кажуть, що такого снігу не було вже 30 літ. Навіть у полудневих краях, в Еспанії й Італії та на Балкані впали величезні сніги і потиснули морози. В Америці таки морози, що богато людей замерзло. Лише в Анґлії замісць снігу падуть великі дощі, ріки повиливали з берегів.

◆◆ **Військо вигнало вовків зі села.** З Москви повідомляють про страшний напад вовків на село Сушань коло Владивостоку на Сибірі. Голодні вовки кинулися найперше на худобину. А коли узброені в коли селяни кинулися ратувати її тоді вовки звернулися проти людей та чотирох загризли на смерть а трох смертельно погризли. Аж відділ війська вигнав їх зі села, вбиваючи при тім 120 вовків.

Від Редакції.

Перед святами й по святах „Народня Справа" одержала тільки нових передплатників, що не могла подолати роботи і не могла вислати в пору всім новим передплатникам ґазету. Тому дехто не одержав святочного числа ґазети.

Зі святочним числом ми розіслали всім передплатникам наш стінний календар. Але, як нас повідомляють, багато ґазет прийшло до читачів без календаря. Це не наша вина. Видно хтось повибирав календарі, заки доручив ґазету читачеви.

До складу і прикладу.

МІЙ НОВИЙ РІК.

Прочитайте, добрі люде, який случай стався, як то мені нещасливо Новий Рік почався.

Все зачалося від того, що я ляг спочити, бо як всю скінчив роботу, то що мав робити? Бо це одно все нам вільно: вільно твердо спати, тож я з того привілею хотів скористати!

Сплю я твердо і спить моя голова кудлата, бо позбулася клопотів трохи проти свята.

Але лихо не заснуло! Воно тебе знайде! А як спиш, то наче злодій в твою хату зайде!

Сплю собі й не маю гадки, аж десь в опівночі стає мені дивний привид перед мої очі. Ніби двері відчинились, блиснула хатина і передімною станув молодий хлопчина.

— „На добрий день!" — так він каже — Пане Сорокатий! Я прийшов Нового Року щиро побажати! Най вас все добро тримаєсь, як репях кожуха, най не буде в серці слота, а в горлі посуха! Най вам вірші до ґазети сиплються роями, щоби люде всі раділи вашими думками. Най вам возьні не приносять судові справунки, най вас завжди обминають острі „ферлядунки". Най до ваших віршів цензор приступу не має, а як схоче щось счеркнути, най перо зломає! Най пливе вам щастя й гонор із роси й водиці. будьте гожі, як це зерно ярої пшениці".

Так говорить той хлопчина й щось по хаті сіє... Але глянув я тай кажу: Хлопче заведіє! Що ти робиш? Ти говориш, що це є пшениця, а тимчасом з тебе сиплесь кукіль і гірчиця!..

Засміявся і так каже хлопець незвичайний: „Ви не знаете, Іване, ще такої тайни? Що бажаю, то бажаю, бо вже так ялося, та змінилось вам в гірчицю пшеничне колося! Не пораджу вам, хоч сам я є вам Новий Рочок, я желавби вам долярів, так із десять бочок... але як вам ще й в тім році судилось терпіти, то зате мене не може голова боліти"!

Встав я лютий, щоб зловити того злого сина, та на кукіль посовгнувся і впав, як драбина!

І в тій хвилі я збудився! Дивлюсь — що за лихо? В хаті вже нема нікого, всюди глухо, тихо... Тільки я лежу під ліжком, мов із глини куля, видно, вдарив чолом в землю, бо на чолі гуля!

Ну — думаю — це знак добрий, як з Нового Року я дістану гулі ззаду з переду і з боку!

Та вже буду я терпіти, коби лиш громада не терпіла того лиха, буде душе рада.

Щоб нікому з вас не треба горя зазнавати, вже носивби вічно гулю **Іван Сорокатий.**

Господарськ справи.

Що робить поступовий господар в січні?

Як мороз, то молотить конюшину, бо вона тоді гарно вимолочується.

Як гарна санна дорога, то звозить дрова з ліса та вивозить гній в поле. Але не розкидає його по полі на малі купки, лише на кілька великих куп і їх добре втоптує.

Проганяє коней по снігу на озимині, там, де його нанесло більше і де він з верху вкрився ледом. Інакше озимина випрілаби.

Замовляє помічні погної на весну і вуголь на опал. Спроваджені погної переховує в сухім місці.

На спілку зі сусідами замовляє сівалку, бо при машиновій сійбі заощадить 20 до 50 проц. насіння і може збіжжа управляти по новому.

В саді в погідні дні зішкробує стару кору і мох і їх спалює, білить стовбурі дерев, обвязує їх новими липкими поясами, або принайменше перевеслом зі соломи та забезпечує терням проти заяців.

Хто хоче щось будувати, тепер звозить будівельний матеріял на літо: дерево, цеглу, цемент, дахівку.

Розвозить по полі вапнисту землю (марґель) та угноює цим поле.

Коней підчас безробіття годує вареними барабольями та що дня випускає їх, щоби пройшлися або пробігалися.

Направляє господарські машини і замовляє нові на весну.

— —

Не розкидайте гною по снігу, або по замерзлій ріллі.

Добре, як гній вивозить господар в зимі; і конята трохи пройдуться і робота легко зробиться санками по снігу.

Та на жаль наші господарі при воженню гною поповнюють дуже велику похибку, бо розвозять гній малими купками по цілому полі. Найперше видує цей гній вітер, заки замерзне, а пізніще, як настане відлига, води підмиють та сполочуть кожду купку зі споду. В обидвох випадках гній богато тратить на своїй вартости. Бо вітер видуває з купок весь амоняк, дуже важний поживний для рослин складник, а пізніще вода по замерзлій ріллі зносить на діл або до борозди решту гноєвої вартости: потас і фосфор. Лишиться на весну майже чиста, переполокана мерва.

І дивується тоді селянин, що так добре погноїв поле, а воно не хоче родити. „Перемерз гній" — каже тоді селянин. А гній не перемерз, лише його видули вітри та виполокали зимові та весняні води. Його сила сплила до потоків та погноїла прибережні сіножати та пасовиська.

Щоби цеї страти не було, не треба в зимі вивезеного гною розкидати на купки по полі. Найліпше звести його весь на одну або дві купи і добре їх втоптати. Тоді гною не видує ні вітер, не виполочуть води. Правда, на весну буде трохи більше роботи, бо треба буде з купи розвозити гній по полі, але за це тоді той гній буде вартісний та погноєне ним поле буде гарно родити.

——

Найдешевший український вулик за два золотих

В нас булоби богато пасік тай богато меду і воску і селяне малисяби ліпше, якби було можна дістати дешево вулиї. Тимчасом вулик столярської роботи коштує тепер коло 30 зол. Щоби наші люде з весною могли якнайбільше пасік собі заложити, подаю спосіб, як найлекше та найдешевше зробити собі український вулик.

Останнього літа я зробив собі кілька таких українських вуликів, що мене коштували лише по два золотих. Я завважив, що в склепах, де купується цукор, той цукор приходить з цукроварні з Пшеворська або з Ходорова в деревляних паках по 50 кільо. Паки з пшеворського цукру є більші, бо до них насипають по 50 кільо цукру, а ходорівські є менші, бо до них сама машина вкладає посортований цукор. Пачка з Пшеворська є якби нарочно зроблена до міри такого вулика, який має рамку високу на 43 і пів центиметра, а широку на 30 цм. До того пачка та є досить вигладжена, на стінах є ще богато дрібнесенького порошку з цукру і в такім вулику пчоли дуже люблять замешкувати.

На один вулик я купував три пачки по 50 сотиків. Найліпшу з них обкладав з усіх 4 боків соломою на 3 пальці грубо, а зверху оббивав до листв ту солому дощинками з другої розібраної паки. Одно дно з другої пачки вбивав я на солому, яку я наклав грубо на кілька цм. на дно першої пачки — і так мій вулик мав тепле дно.

Отвір до вулика роблю з гори, не з боків, як це є в славянських галицьких вуликах, і роблю його з двох денків — стелі тих пачок, які оббиваю листвою, щоби не западало за глибоко до вулика з гори і не душило пчіл на рамках. Прибивши в середині вулика на стінах по дві листовки, щоби на них повісити рамки і щоби вони з долини не притискали надто до стіни та, щоби пчола мала куди переходити, я зробив при самім дні очко високе на 2 цм., а широке на 12—14 цм. і мав я готовий вулик. 3-а пачка пішла на обиття решти стінок поверх соломи і на дашок вулика.

Цвяхів потребував я 12 більших, бо менші до стін я взяв з розібраних пачок. Як порахувати всі видатки: цьвяхи за 10 грошей, солому за 40 гр., а три пачки півтора зол., то цілий вулик коштував менее два золотих, не рахуючи рамок, на які впрочім зістав ще матеріял.

Цілий вулик я робив всего кілька годин, хоч і не вправний у столярстві.

Пачки з ходорівського цукру є вужші, мають міру як раз до галицького вулика.

Тому раджу всім нашим пасічникам купувати тепер де можна в торговлях, кооперативах та в інших склепах якнайбільше пачок з пшеворського цукру, а навіть і ходорівського й робити в часі зими як найбільше вуликів українських і галицьких, щоби з весною закладати пасіки, а як не для себе то навіть на продаж для других пасічників. Завсіди можна буде заробляти по кілька золотих.

Написав **о. Застрирець**

Що робить поступова господиня в січни?

Дбає, щоби її корови, свині та кури не мерзли. Тому поверх дверий на ніч дає мати, а до курника свіжого кінського гною.

Що дня чеше коров, бо від того їм тепліще, вони тоді здоровші та ліпше дояться.

Три рази на день дає куркам літньої води, в полудне теплу заминку, а рано і вечером зерно, передусім кукурудзу. До заминки досипає трохи пашного вапна, січеної і запареної кропиви, або запареної полови з конюшини, або потерух сіна.

Годує курей накільченим зелом. Тоді вже зерна або цілковито не дає або мало.

Свиням дає теплу їжу і не забогато, бо коли вона лишиться і замерзне, то вже нідочого.

Як йде до олійні, то уважає, щоби її макухи не перепалилися, бо тоді стратять на вартости. Дома макухи розтовкає і сушить, щоби не були вогкі і не спліснілі. Для свиней і коней не давати макухів, бо це марнотравство. Макухи для молочних коров!

Не викидає костей з мяса ні шкарлущі з яєць, але їх розтовкає на муку та замішує куркам до заминки.

Як має вільний час, то направляє і латає мішки.

Уважає, щоби не змерзла цибуля та чосник, не розмерзлася бочка з огірками. Колиб цибуля змерзла, то недотикаючи її руками треба перенести на трохи тепліще місце (але не занадто тепле), щоби вона там поволи відійшла. Чим поволіще буде відходити, тим ліпше.

Змерзлі бараболі можна в той сам спосіб вратувати. Коли це неможливо, то сейчас переварити та кормити ними свиней і коней.

Чи треба обвязувати дерева дідухом?

Варто булоби розслідити, звідки взявся в нас звичай, на Різдво або на Йордан обвязувати дідухом всі овочеві дерева, „щоби добре родили“. І наші селяне дуже точно придержувалися цего звичаю, хоч не знали, длячого вони це роблять. Тільки в новіщих часах поступовіщі господарі зачали ломити звичай, бо уважали його звичайним забобоном.

Тимчасом це був добрий звичай і його не сміємо касувати. Обвязані дідухом дерева направду ліпше родять. Але не думайте, що це завдяки дідухови. Ні, перевесло з кождої соломи на дереві однаково добре. З дідуха остільки воно ліпше, що його солома більше помервлена, ліпше пристає до кори і творить кращі сховки для комах. Бо треба знати, що через цілу зиму вилазять зі землі з під дерев комашки самички і лізуть по стовбурі на дерево. На ньому вони заховуються в стару кору, в мох і ждуть до весни, щоби нанести богато яєчок, з яких виляжеся безліч гусільниць, що будуть нищити і цвіт і овочі.

Колиж ми обвяжемо дерева соломяними перевеслами, то ті комашки-самички повлазять в солому і будуть зимувати до весни. При кінці зими треба перевесла поздіймати і разом з комахами спалити.

Одно лише тут недобре, а саме, що Різдво приходить запізно Бо ті комашки зачинають вилазити зі землі на дерево зараз в осені.

Ліпші від соломяного перевесла є липкі пояси з твердого паперу, тісно привязані шнурами пів метра від землі кругом стовбура кождої овочевої деревини.

Масть на такий папір мож дістати в кождій аптиці і дроґерії.

Молочарський курс

„Маслосоюз“ улаштовує від 26-го січня до 27-го квітня 3 місячний молочарський курс. Кошти удержання 270 зол. за весь час, треба заплатити наперед. Приняті будуть лише особи у віці від 18 до 30 літ. Першенство мають ті, що будуть вислані кооперативою.

Зголошення треба слати до 15 січня на адресу: „Маслосоюз“, Львів, вул. Костюшка ч. 1а.

На курсі будуть вчити не лише маслярства, але й сироварства (роблення дорогих смачних сирів) та годівлі худоби.

Спеціяльно на сироварство звертаємо увагу, бо - як нас повідомляють з Калуського повіту — по селах крутяться якісь чужинці-обманці і **за 600** зол. за один день вчать селян робити якийсь сир. Чи не ліпше заплатити 270 зол. і вчитися через 3 місяці маслярства та сироварства, аніж викинути за один день 600 і всьо одно без користи. Бо робити сир треба довго вчитися. Не штука його зробити; треба ще вміти ходити коло нього, щоби він дозрів, бо свіжого сира в місті ніхто не купить. А дозрівання триває від 3 до 9 місяців і його тяжче навчитися, як самого роблення сира. Тому не вірте пройдисвітам обманцям, а йдіть вчитися на курс правдивої науки.

Проти вапна помагає цукор. Нераз підчас білення мешкання чи стайні або підчас розкидування погноевого вапна залетить дрібка вапна до ока.

Найліпшим способом на нього є мілкий цукор або сильно солоджена вода. Занечищене вапном око треба посипати мілким цукром або ще ліпше закропити густою розчиною цукру в воді. Бо цукор унешкідливлює пекуче ділання вапна.

Торбинка сміху

Учитель викинув брудного Іцка зі школи і дав йому таку картку до батька: „Іцко брудний і смердить, як тхір“.

На другий день родичі посилають Іцка до школи, такого брудного, як був, і пишуть до учителя так:

„Іцик не перфума, Іцка не треба нюхати, Іцик треба вчити!“

— —

Вчитель: Слухай, Михаську, як би ти вже доріс і мав дві тисячі золотих, а хотів купити собі дім за сім тисяч, то чого тобі ще бракувалоби?

Михасько: Богатої жінки!

—о—

— Ой, сусідо, ви мені порадили, щоби я повісила сплямлений обрус на плоті і казали, що плями зникнуть!

— І не зникли?

— Та не знаю, бо цілий обрус зник із плота!

—о—

Іде господар полем і бачить як злодій рве ріпу з його ґрунту. А віяв тоді сильний вітер.

— Що ти робиш? — питає. Крадеш ріпу?

— Ні! — каже злодій — я лише тримаюся ріпи, щоби мене вітер не звалив з ніг!

— —

Селянин до годинникаря: — Пане, я купив у вас перед місяцем годинник, ви казали, що він буде йти ціле моє життя, а він уже тепер перестав ходити!

Годинникар: Так, я це казав, але ви тоді так зле виглядали, що я гадав, що не поживете й місяць.

Скільки є людей на землі?

На землі, скрізь, живуть люде. Тільки в деяких околицях, приміром на самій півночі і на полудні землі, то є на бігунах, де вічні леди, а також на гарячих пустинях Африки де нема жадної рістні, лише чистий пісок, там люде не живуть. Але й сюди вони часом заходять, щоби пересвідчитися, як тут є і чи не можнаби зробити так, щоби і там могли люде жити та тягнути з землі соки для себе. Бо люде змагають до того, щоби жаден кусок землі не лишився безлюдним і невикористаним. А чому?

Тому, що людей на землі дуже-дуже богато, а скільки людей, стільки ротів, а кождий рот хоче їсти. А всю страву людям постачає землиця, та наша чорна мати, що нас ніколи не цурається, і навіть по нашій смерти приймає нас і приголублює під муравою.

Скажете: як то землиця нас кормить? Правда на землі росте збіжа, з якого маємо хліб, і ростуть другі ростини, що ними кормимося, і дерева, з яких маємо смачні овочі. Ну, але ми їмо також мясо звірят, а звірята не ростуть з землі. Так, не ростуть, лише родяться. Але чи жилиби звірі, якби не було ростин? Ні! Бо одні кормляться просто ростинами (приміром домашні звірята), а другі зїдають других звірят, ну, але якби не було тих звірів, що їдять рослинний корм, то і хижі звірі немалиби чим поживитися. Таким чином бачимо, що і люде і всі инші твори на землі живуть з того, що земля видає з себе — з ростин. І тепер зрозуміємо, що чим більше землі використовується і управляється, тим більше ротів може накормитися. Скількиж тих людських ротів уже є на землі і скільки їх може земля виживити?

Тепер начисляють усіх людей на землі тисячу вісімсот мільонів душ.

Щоби бодай приблизно уявити собі, яка то величезна громада людей, то подумаймо собі, що наш український нарід, який має сорок мільонів душ, є заледво сорокпятою частиною усего людства на землі. Отже всіх людей на землі є тепер 45 разів більше, як українців. Та на це складається величезна скількість народів, тисячі народів, менших і більших. Але мало є таких народів на світі, які мають більше число, як український нарід. Найбільший нарід на світі є китайці (хінці) бо їх є 400 мільонів, отже вдесятеро більше, як українців, індійців є 300 мільонів, потім ще москалів є майже вдвоє стільки, що українців, німців 70 мільонів, анґлійців около 150 мільонів (в Анґлії і Америці). Инші народи лише дорівнюють українському, наприклад французів і італійців є стільки, що й українців, а прочі є менші, що мають по кілька мільонів (приміром мадярів є лише 9 мільонів, естонців заледве два), а деякі мають заледво по кілька тисяч душ, приміром деякі індіянські народи в Америці, що вимирають.

Як кажемо, всіх людей на землі є 1800 міл. Але це число не стоїть, з кождим днем зростає. Правда, що дня богато люда вмирає, але ще більше родиться, так, що кождого року прибільшується аж 24 мільони людей. Отже земля мусить живити чимраз більшу скількість людей. Скількиж вона може виживити? Учені обчислили, що земля, тоді, коли її цілу управлять, може виживити 5 міліярдів, то є 5 тисяч мільонів люда, значить майже в троє більше, як тепер є. Та нарід множиться так, що за яких сто літ буде вже тих 5 тисяч мільонів людей на світі. І що тоді зроблять, коли на землі не стане вже більше поживи ні місця для надвишки людей?

І з чого будуть жити ті люде вже за пять або десять літ, коли все приходять нові мільони? Учені і тим не журяться. Вони кажуть, що з кождим днем і роком росте культура і люде вчаться новими способами господарити, так, що з того самого кусника землі видобувають чимраз більше поживи. А крім того кажуть і таке, — що богато урожайних земель ще дуже рідко або й зовсім не заселені. Приміром ціла Европа і Азія дуже густо заселені, але наприклад Канада є така завелика, як Европа, а в ній живе 44 разів менше народу, як в Европі. А в полудневій Америці є величезні простори урожайних земель, яких ніхто не управляє і ніхто там не живе!

Отже в міру зросту населення люде будуть поволі займати нові простори землі і будуть там жити! Ну, а що станеться, як уже, за сто літ, всюди на землі буде повно людей — і не буде де іглі впасти? Думавби хто, що одні других зачнуть їсти! Та ні! Наука так поступає, що може вже небаром учені винайдуть якийсь такий спосіб, що кормитися буде дуже легко. Мріють, що ще будуть виробляти такі „піґулки“ або порошок, що чоловік зїсть одну-дві на день і буде ситий і здоровий. Коби того якнайскорше діждати, то і наш селянин відпочив би собі трохи.

Тепер ще цікаво, котрі народи найбільше множаться, а котрі найменче? Найменше множаться французи і їх чимраз менше, тому там всіми способами заохочують людей до множення і котрі родичі мають богато дітей, дістають нагороди. Також дуже пиняво множаться італійці і ще деякі полудневі народи. Добре множаться німці і анґлійці, але найбільше славяне, а між славянами найплодовитші народи є москалі і українці. Досить порівнати, що французький нарід, який є нині такий великий, як український, має на рік приросту заледво 52 тисячі душ, а українців прибуває що року вдесятеро більше, бо понад 500 тисяч, то є півміліона! Отже український народ вже давно надоложив ті втрати, що мав у війні і під часи пошестей та голоду в 1922 році — а за яких двацять літ українців буде не 40 але коло 60 мільонів. Тож перед українським народом велика будучність. Він росте числом і силою духа — і нічо в світі не заперечить його найвищих прав.

— —

До наших Прихильників.

Ми одержали дуже багато листів з сердечними желаннями для Редакції, Адміністрації і Івана Сорокатого. Всім цим жичливим людям, що в святочні дні вислали нам бажання, складаємо осьтут щиру подяку і жичимо їм посполу всего добра. Їх жичливість дуже радує нас і додає нам отухи до праці в користь і на потіху загалу.

Редакція і Адміністрація тай Іван Сорокатий.

Що по чому?

Збіжжа: двірська пшениця 45 до 46 зол., селянська пшениця 42 до 43 зол., жито 32 до 33 зол., овес 28 до 29 зол, кукурудза 36 до 37 зол., ячмінь 27 до 28 зол., фасоля біла 85 до 110 зол., краса 65 до 75 зол., кольорова 55 зол., гречка 35 до 36 зол., лен 72 до 74 зол., просо 47 до 48 зол.

Молоко й молочні вироби та яйця

Маслосоюз платить: молоко 0·38 зол. літра, масло 6·60 зол. кґ., копа яєць 13·50 до 14 зол.

Тенденція на масло слаба, на яйця дуже сильна.

Валюти: Американський доляр по 8·88 зол., канадійський по 8·82 зол., румунський лей 0·05 зол., чеська корона 0·26 зол., радянський червонець 26 до 27 зол., австрійський шілінґ 1·25 зол., франц. франк 0·35 зол., німецька марка 2·10 зол.

— —

Дідови Охримови: Коли наказний війт не хоче новій Раді передати каси, то най Рада вибере комісію, яка переконтролює рахунки війта і відбере касу. Як наказний не схоче згодитися, то удайтеся до староства.

На збірку збіжжа для Народнього Дому або Читальні треба дозволу староства. Але можна робити і без дозволу, коли кождий господар добровільно принесе збіжжа до кооперативи та скаже гроші за него дати на Народний Дім. Не дайте заінтабулювати дому на громаду, бо можете його стратити

В справі голосовання за скасовання коршми най зверне ся комітет до староства, щоби наказав війтови перевести голосовання. Вистарчає 10 проц. управнених до голосовання.

П. З. зі З. Ваша корова тому за кождим разом скидає теля, бо вона правдоподібно заражена заразливою недугою скидання. Найліпше закликати ветеринарного лікаря і він за скіру впустить їй лік та вилічить. Можете і самі лічити в такий спосіб: купіть ґеґар і лізоль та на літру літньої води дайте деко лізолю і цею розчиною переполікуйте корові матицю раз на день.

М. Стр. в К. Вірш або книжку пишеться на якім будь папері, але лише на одній стороні. Друковання богато коштує і треба самому платити.

Можете приєднувати нових передплатників і зібрати від них цілорічні або піврічні передплати та разом нам переслати. Як зєднаєте 10 передплатників, то „Народню Справу“ будемо Вам висилати безплатно.

Наша ґазета виходить вже з машини порозтинана, бо вона друкується на так званій ротаційній друкарні, що за годину друкує 10.000 ґазет.

Комітет допомоги бідним в Соколівці!

Громадяне Соколівки і доокилиці, складайте жертви на допомогу бідним в кооперативі „Віра“ в Соколівці, на щадничу книжечку ч. 20.

Або на руки Комітету!

Любім ближнього свого, як самого себе!

Видрівський Іван, голова К-ту,
Ференц Федь, член К-ту.

Василь Білик ур. 1904 р. в Незнанові, пов. Камінка струмілова уневажнює згублену військову книжку виставлену через П.К.У. в Камінці Струміловій.

Передплата: В краю з почтовою пересилкою — На 3 місяці 3 зол.; — Річно 12 зол. — Для всіх заграничних країв річно 2 доляри, або їх вартість в иншій валюті. З Америки, Канади, Бразилії і пр. країв Нового Світа приймається тільки річну передплату. — З Англії, Франції, Німеччини, Чехословаччини і др. европейських країв приймається найменше піврічну передплату.

Гроші: з краю належить посилати почтовими переказами, або чеками Почтової Каси Ощадности, ч. 408.687, а з заграниці порученими листами на нашу адресу або: Земельний Банк Гіпотечний, Львів, вул. Підваля ч. 7. з зазначенням: Для „Народньої Справи“. За зміну адреси платиться.

Оголошення: В рубриці: Місце 1 мм. високе одної редакційної шпальти коштує 50 сот. (сторінка має 3 шпальти). Дрібні оголошення: За одно слово або його місце 30 сот. Оголошення на 1 стор. 100%, а в тексті 50% дорожчі. Належитість за оголошення належить складати з гори або сейчас по оказанню доказового примірника. Оголошення з провінції приймається тільки за попереднім надісланням належитости або принайменше зачету. За оголошення редакція не відповідає.

Видає і за редакцію відповідає Іван Тиктор

З друкарні Ставропиґійського Інституту у Львові